

POSUDEK OPONENTKY DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka práce: Barbora Talavášková

Název práce: Návrhy na praktická cvičení ze zoologie s využitím prvků a bezobratlých ze sladkovodních akvárií

Vedoucí práce: Jan Mourek, KUDBi PřF UK

Oponentka práce: Dagmar Říhová

Cíle práce

V úvodním textu práce je uvedeno deset dílčích cílů, které jsou sice ambiciózní, ale srozumitelně sepsané. Většina cílů (navrhnout a realizovat založení školního akvária, návrh metodiky praktické výuky tématu prvků a bezobratlých, návrh a provedení metodiky výzkumu abiotických faktorů; tvorba pracovního listu na kvantitativní analýzu akvariální vody; realizace praktických cvičení, tvorba určovacích karet) byla splněna; některé (návrh a realizace metodiky studia potravních řetězců) byly spíše nastíněny. Studium sukcese na nárostových sklíčkách v deklarovaných cílech chybí, ač je v textu práce zmíněno.

Obsahové zpracování

Název práce z většiny koreluje s obsahem práce i abstraktů, a také s klíčovými slovy. Spíše než o návrhy cvičení se však v textu jedná o nástiny, využitelné pro ty, kteří prezentované metodiky již alespoň částečně znají. Nejsm si jistá, zda by zcela naivní čtenář praktická cvičení podle autorčiných návodů dokázal uspořádat (akvárium by založil bez problémů).

Práce sestává z části rešeršní (část věnovaná akváriím a jejich zakládání, analýze kvality vody, koloběhům prvků, vodním ekosystémům, cílovým prvkům a bezobratlým); a z části praktické (nástiny praktických cvičení, ukázky výsledků jejich provedení v praxi). Jednotlivé části práce na sebe logicky navazují; autorka vhodně cituje (jedinou výhradu mám k formátu sekundárních citací).

Kapitola výsledky je psána minimalisticky (přestože dle přílohy autorka všechna navržená cvičení v praxi ověřila a získala velké množství úchvatných žákovských výstupů nebývalé kvality a estetické hodnoty) a jeví známky dokončování na poslední chvíli, diskuse je pouze zhodnocením provedených činností – protože žákovské výstupy nebyly analyzovány, nejsou ani diskutovány. Je to velká škoda, protože podle příloh práce byl autorčin „akvariální“ program pro žáky hlubokým pozitivním zážitkem; autorka je navíc schopna funkční diferenciací a na pracích je vidět jak zaujetí žáků, tak (nadchávající) schopnosti autorky.

Formální náležitosti

Práce obsahuje všechny předepsané náležitosti. Je psána srozumitelně, v obsáhlé rešeršní části přináší veliké množství různorodých hydrobiologických poznatků, které následně využívá v praktické části. Na úpravě textu (stylistika, gramatika, překlepy, formátování a strukturování textu; minimalistické zpracování kapitol výsledky a diskuse) je patrné, že these byla dokončována ve veliké časové a zdravotní tísní.

Seznam literatury je perfektně upraven; primární citace jsou v pořádku, sekundární citace v textu jsou uváděny méně obvyklým způsobem. Práce je doplněna o 14 determinačních karet věnovaných vybraným akvariijním prvkům a bezobratlým živočichům. Karty jsou jednoduše a zároveň esteticky zpracovány, díky vybavení QR kódem jsou navíc interaktivní a umožňují sledování krátkých nahrávek konkrétních organismů.

Vnitřní členění práce odpovídá požadavkům kladeným na závěrečné práce předkládané k obhajobě na PedF UK Praha; některé kapitoly jsou však na mí. Antiplagiační kontrola (systémy Thesis a Turnitin) zjistila minimální podobnost předkládané práce s jinými závěrečnými pracemi (méně než 1 % celkově; Theses 10 % a Turnitin 14 %). Práce je plně autorská. Rozsah práce (130 tisíc znaků) plně splňuje podmínky kladené na diplomové práce předkládané k obhajobě na PedF UK v Praze.

Doplňující komentář

Diplomová práce Báry Talaváškové působí ambivalentním dojmem. Rešeršní část je obsáhlá, pokrývá všechny znalosti potřebné k tomu, aby čtenář po stránce vědomostní mohl založit akvárium a provést navržená cvičení. Determinační karty (přiloženy v příloze) jsou zpracovány kvalitně, esteticky a poutavě; z praktického ověření s žáky je patrné, že se s nimi uživateli dobře pracuje a žákům velice pomáhají při osvojování látky. Žákovské výstupy v přílohách jsou neobvykle kvalitní a esteticky cenné.

Praktická část je však psaná minimalisticky a návrhy cvičení jsou spíše nastíněné – domnívám se, že je lze použít jako motivaci, ale ne jako vyčerpávající návod k praktické školní činnosti. Z příloh je patrné, že vše navržené bylo ověřeno v praxi a žáci se do programu nadšeně zapojili. Jenže autorka získané žákovské práce nijak neanalyzuje; průběh sukcese ukazuje na jediném sklíčku a čtyřech řádcích textu... Diskrepance mezi pečlivým školním provedením a minimalistickým převtělením do textu diplomové práce je veliká.

Nicméně i tak z textu vysvítá obrovské množství pracovního úsilí, které autorka do realizace obsahu své diplomové práce vtělila, a především nadšení pro hydrobiologii, které se jí podařilo předat svým žákům. Proto práci doporučuji k obhajobě a vznáším dva dotazy.

Otázky doporučené pro zodpovězení při obhajobě

Na str. 66 je zmíněno, že žáky zaujaly centrické rozsivky. Krom rodu *Melosira* jsem dosud centrické rozsivky v Česku nepozorovala, ve sladkých vodách jsou vzácné. Máte-li fotografie z pozorování, můžete je prosím při obhajobě předvést? Případně alespoň zmínit, jaké rody jste pozorovali?

Dotaz ke kvantifikaci sukcese na nárostových sklíčkách (str. 67): počet pozorovaných jedinců se týká jednoho voleného taxonu, nebo všech organismů v zorném poli dohromady? A byly započítávány pouze pohybliví prvoci a drobní bezobratlí, anebo také přisedlé řasové organismy?

Navrhované hodnocení

Doporučuji obhájení předložené práce.

V Praze dne 11. ledna 2024

Dagmar Říhová